

Fővárosi Ítéltábla
9.Pf.20.357/2016/4/II.

A Fővárosi Ítéltábla a Magyar György és Társai Ügyvédi Iroda (**felperesi képviselő címe**, ügyintéző: dr. Magyar György ügyvéd) által képviselt **I.rendű felperes neve I. rendű felperes címe**) I. rendű, **II.rendű felperes neve (I. rendű felperes címe.)** II. rendű, **Érlaki III. rendű felperes neve (I. rendű felperes címe)** III. rendű és **kk. IV.rendű felperes neve (I. rendű felperes címe)** IV. rendű felpereseknek - a dr. Engert Christian és dr. Kovács Szabolcs ügyvéd (**alperesi jogi képviselő címe**) által képviselt **alperes neve Zrt. „f.a.” (alperes címe)** alperes ellen **kártérítés megfizetése** iránti perében a Fővárosi Törvényszék 2016. január 19. napján meghozott 34.P.27.574/2010/105. számú ítélete ellen az alperes 106. sorszámon előterjesztett fellebbezése folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti. Fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja, és az I-II. rendű felpereseknek a vagyoni kártérítés iránti keresetét teljes egészében, az 1.500.000 (egymillió-ötszázezer) forint és járulékai tekintetében is elutasítja. Az alperes kereseti illeték fizetésére kötelezését 120.000 (százhuszezer) forintra leszállítja, a meghaladó kereseti illetéket az állam viseli. A felpereseket mentesíti a kereseti illeték fizetése alól. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 160.000 (százhatvanezer) forint fellebbezési illetéket. Az ezt meghaladó fellebbezési illetéket az állam viseli.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a III. és IV. rendű felpereseknek személyenként 12.000 (tizenkétezer) forint + áfa ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget. Ezt meghaladó költségeiket az I. és II. rendű felperes, valamint az alperes maga viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperesek keresete egyrészt annak megállapítására irányult, hogy az alperes a vörösiszap katasztrófa által megsértette a az emberi méltósághoz és az egészséges környezethez való személyiségi jogait. Marasztalás iránti keresetükben kérték, hogy az elsőfokú bíróság kötelezze az alperest, fizessen meg részükre személyenként 500.000 forint nem vagyoni kártérítést és járulékait. A I-II. rendű felperesek további keresete a lakóingatlanukban keletkezett értékcsökkenés miatt mindösszesen 4.225.000 forint vagyoni kártérítés és járulékai megfizetésére irányult.

Az alperes az érdemi ellenkérelmében a keresetek elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes a 2010. október 4-én az alperes ajkai

gyártelepén található X. számú vörösiszap-tározó falának átszakadása folytán bekövetkezett károkhoz vezető mulasztásaival megsértette a felperesek emberi méltóságához és egészséges környezethez való jogát. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I., II., III. és IV. rendű felpereseknek fejenként 500.000 forintot, valamint az I. és II. rendű felpereseknek egymást közt egyenlő arányban további 1.500.000 forintot és ezen összegek után 2010. október 4-től 2013. június 30-ig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon, 2013. július 1-jétől a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal egyező mértékű kamatot, valamint a Magyar Államnak külön felhívásra 210.045 forint illetéket és 153.253 forint állam által előlegezett költséget. A kereseteket ezt meghaladóan elutasította. Kötelezte a felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 15 napon belül 215.208 forint perköltséget, a Magyar Államnak külön felhívásra 416.955 forint illetéket, míg a további 304.220 forint állam által előlegezett költségről úgy rendelkezett, hogy azt a Magyar Állam viseli.

Az ítélet indokolásában idézte a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 345. § (1) bekezdését, valamint a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) 102. § (1) bekezdését és 103. § (1) bekezdését. A bizonyítékok értékelésével megállapította, hogy az alperes tevékenysége a katasztrófát megelőzően a környezetet terhelte, illetve veszélyeztette, így a felperesekkel szemben a veszélyes üzem szabályai szerint tartozik felelősséggel, mert a környezetkárosító eredmény bekövetkezése már önmagában is kimeríti környezetterhelés Kvtv.-ben meghatározott fogalmát. Az alperesnek a környezet terhelésével járó tevékenysége, valamint a bekövetkezett káreseménynek az alperes tevékenységével összefüggő kapcsolata az alperes kártérítési kötelezettségét önmagában megalapozza, amely alól nem tudja magát kimenteni. Az alperes kártérítési felelősségét a Ptk. 345. § (1) bekezdése, valamint a Kvtv. 101. § (2) bekezdés d) pontja és a Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja alapján állapította meg. Az alperesnek a szakkérdések alátámasztásaként előterjesztett tanúbizonyítási, valamint a szakértői bizonyítás kiegészítése iránti indítványait mellőzte.

Idézte a Ptk. 355. § (1) bekezdését, és utalt az Alkotmánybíróság 34/1992. (VI. 1.) számú határozatára azzal, hogy a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 164. § (1) bekezdése értelmében a felpereseknek kellett bizonyítania, hogy a káreseménnyel okozati összefüggésben a személyiségi jogaik sérültek. Az I. és II. rendű felpereseket személyesen meghallgatta, és szakértői bizonyítást rendelt el.

A perben előterjesztett orvosszakértői véleményt ítélezése alapjául elfogadta. Értékelte, hogy a szakvélemény szerint az I-II. rendű felpereseknél a szakértő szorongásos zavart állapított meg, amely spontán lezajlott, és pszichiátriai betegség egyiküknél sem alakult ki. A III-IV. rendű felpereseknél pszichés elváltozással járó következmény nem volt kimutatható, azonban a történetek után a család egy évig feszült volt. A bizonyítékoknak a Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti együttes értékelése alapján megállapította, hogy a felpereseknek nagy lelki megterhelést jelentett a vörösiszap-ömlés és annak következményei. A Pp. 163. § (3) bekezdése alapján köztudomású ténynek tekintette, hogy az ott élőkre komoly lelki terhet és stresszt okozott a káresemény abban az esetben is, ha az iszapáradat az ingatlanukat nem érte el. A IV. rendű felperest a kényszerű iskolaváltás és a tanárok, iskolatársak elvesztése súlyosan érintette. Mindegyik felperesnél értékelte, hogy a kényszerű elköltözés miatt a baráti kapcsolatok meglazultak. Arra a meggyőződésre jutott, hogy a felpereseket ért sérelmeket a kereset szerint kért személyenkénti 500.000 forint egyensúlyozza ki.

A vagyoni kártérítés elbírálásánál idézte a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdéseit. Megállapította, hogy a felperesek ingatlanát a vörösiszap-áradat nem érte el. A katasztrófa óta eltelt időben az ingatlan forgalmi értékét befolyásoló változások figyelmen kívül hagyása méltánytalan helyzetet teremtene és esetleg a káron szerzés tilalmába is ütközne, hiszen a felpereseknek jelenleg is a tulajdonában áll a sérülésmentes ingatlan. Mindezeket értékelve azt vizsgálta, hogy a kártérítési igény elbírálásakor

megállapítható-e az ingatlan olyan értékcsökkenése, amely közvetlenül a vörösiszap katasztrófával áll összefüggésben. A kirendelt igazságügyi ingatlanforgalmi szakértő a véleményének kialakításánál értékelte a gazdasági válság miatti visszaesést és a válság elhúzódása folytán bekövetkezett árcsökkenést is. Megállapította, hogy az országos átlaghoz képest az iszapömléssel érintett településen nagyobb visszaesés következett be, melynek mértéke jelenleg 12,19%. A szakvélemény szerint az ingatlan jelenlegi reális piaci értéke 9.700.000 forint. Az ítélethozatal időpontjában az ingatlannak a vörösiszap katasztrófával közvetlen okozati összefüggésben bekövetkezett értékcsökkenése mindösszesen 1.500.000 forint.

A magánszakértői véleményekkel kapcsolatosan kifejtette, hogy a magánszakértőt az egyik peres fél bízta meg, kizárólag ő szolgáltatott adatot. Az alperes által hivatkozott további szakvélemények, valamint a peres eljárásokban született ítéletek tekintetében rámutatott, hogy a Pp. 4. § (1) bekezdése alapján a bíróságot más hatóság döntése, illetőleg az azokban megállapított tényállás nem köti. A szakvéleményeket még okirati bizonyítékként sem tudta értékelni, hiszen azok egyikét sem a perbeli ingatlan vizsgálata alapján készítették. Mindezekre tekintettel ítélezésének alapjául a perben kirendelt szakértő szakvéleményét fogadta el, és ennek megfelelően marasztalta az alperest az I-II. rendű felperesek vagyoni kárának megtérítésében is.

Az alperes az ítélet elleni fellebbezésében elsődlegesen annak megváltoztatásával a kereset elutasítását, másodlagosan a Pp. 252. § (2)-(3) bekezdései alapján a hatályon kívül helyezését kérte. Fellebbezése harmadlagosan arra irányult, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a nem vagyoni kártérítések összegét szállítsa le személyenként 200.000 forintra, egyúttal a vagyoni kártérítés iránti követeléseket teljes egészében utasítsa el.

Előadta, hogy az elsőfokú ítéletben megállapított nem vagyoni kártérítés mértéke eltúlzott. Az elsőfokú bíróság a szakvélemények adatait helytelenül értékelte, mert a felpereseket ért sérelmek nem adnak alapot ilyen összegű nem vagyoni kártérítés követelésére.

A vagyoni károk tekintetében kiemelte, hogy a felperesek ingatlanát nem érte el a kiáradó vörösiszap, abban kár nem következett be, az ingatlant meg sem próbálták eladni. Több szakértő állította, hogy az áradat által nem érintett ingatlanokban nem következett be forgalmi értékcsökkenés. Az elsőfokú bíróság egy olyan szakvéleményre alapította az ítéletét, amely a legelső pillanattól kezdve ellentmondásos és homályos volt, míg az alperes által becsatolt szakvéleményeknek nem tulajdonított kellő jelentőséget. Változatlanul állította, hogy a településeken elvégzett jelentős helyreállítási munkálatok, a fejlesztési források, a folyamatban lévő beruházások értékmegőrzéshez és jövőbeni értékelkedéshez vezettek. A Műszaki Igazságügyi Szakértői Testület véleménye valamennyi perrel érintett ingatlanra irányadó.

A felperesek fellebbezési ellenkérelmükben kérték, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú az ítéletnek az alperes fellebbezésével érintett részeit hagyja helyben.

Előadták, hogy az elsőfokú bíróság helyesen értékelte a bizonyítékokat, és a kártérítési összegeket is ehhez igazodóan állapította meg. A megítélt nem vagyoni kártérítés a felperesek jogainak megsértésével arányos. Az elsőfokú bíróság köztudomású tényként rögzítette, hogy a devecseri családokra nézve a vörösiszap-ömlés abban az esetben is komoly terhet és stresszt jelentett, ha a zagy az ingatlanokat közvetlenül nem érte el. A vagyoni károk tekintetében is megalapozott döntést hozott. Nem valós az alperesnek az a hivatkozása, hogy a felperesek meg sem kísérelték az ingatlant értékesíteni. Többször is nyilatkoztak, hogy el kívántak költözni, de szándékuk nem vezetett eredményre. A felperesek egyébként sem az ingatlan eladhatatlanságára hivatkoztak, így az értékcsökkenésként felmerült kár tekintetében ezeknek a körülményeknek nincs érdemi jelentősége. Egyetértettek az ítélet indokolásának azzal a részével is, hogy az alperes által benyújtott magánszakértői vélemény a forgalmi érték meghatározásánál nem vette figyelembe a vörösiszap katasztrófa lehetséges hatásait. A szakvélemény nem volt alkalmas arra, hogy a perben kirendelt

igazságügyi szakértő véleménynyilvánításával szemben kétségeket ébresszen. Az elsőfokú bíróság helyesen járt el, amikor nem fogadta el bizonyítékként a szakértői testület véleményét sem.

Az elsőfokú ítéletnek a felperesek keresetét részben elutasító, valamint a személyiségi jogsértést megállapító rendelkezései a Pp. 228. § (4) bekezdése szerint jogerőre emelkedtek, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletnek kizárólag az alperes marasztalását tartalmazó rendelkezéseit bírálta felül.

A fellebbezés részben alapos.

Az elsőfokú bíróság a felperesek kereseteinek elbírálásához szükséges bizonyítási eljárást lefolytatta. A nem vagyoni kártérítést érintő érdemi döntéssel és annak indokaival a másodfokú bíróság maradéktalanul egyetértett, így ehhez kapcsolódóan csupán az alábbiakat emeli ki.

A személyhez fűződő jogok sérelmét a külső behatás és annak a személyre gyakorolt hatása valósítja meg. Mindezek együttes mérlegelése alapján határozható meg a nem vagyoni kár mértéke. Az elsőfokú bíróság a Ptk. 355. § (4) bekezdésének és a Pp. 206. § (1) bekezdésének alkalmazásával a kár, valamint a káresemény közötti okozati összefüggés valamennyi elemét részletesen értékelte. A Pp. 163. § (3) bekezdés maradéktalanul helyes alkalmazásával tekintette köztudomású ténynek, hogy a vörösiszap katasztrófa az érintett településeken élők személyiségi jogait is sértő hátrányokat okozott, ezért a nem vagyoni sérelmek kompenzálására alkalmas kártérítés követelésére azok a személyek is jogosultak, akiknek az ingatlanát az iszapáradat nem érte el. A lefolytatott bizonyítási eljárás eredményét ezzel együttesen értékelve a megítélt összegek egyáltalán nem tekinthetők eltúlzottnak, csökkentésükre a másodfokú bíróság nem látott semmilyen indokot, ezért az elsőfokú ítéletnek az alperest nem vagyoni kártérítésben marasztaló rendelkezéseit a Pp. 253. § (2) bekezdése értelmében helybenhagyta.

A vagyoni kártérítést érintő érdemi döntéssel a másodfokú bíróság a következő indokok miatt nem értett egyet.

A katasztrófának a térségben lévő ingatlanok értékét befolyásoló következményeit a folyamatban lévő és a már befejezett peres eljárásokban több szakértő azonos szempontok szerint vizsgálta. Következtetések a katasztrófa által érintett valamennyi olyan ingatlanra általánosan érvényesek, amelyek fizikailag nem károsodtak. A perben kirendelt szakértő mindezekkel egyező szakkérdésekben nyilvánított véleményt, így annak értékelésénél a Pp. garanciális szabályai alapján kirendelt más szakértők véleménye nem hagyható figyelmen kívül. A szakvélemények pedig egyöntetűen cáfolják a katasztrófának az ingatlanok forgalmi értékét véglegesen befolyásoló hatását.

Az elsőfokú bíróság is részletesen kitért arra, hogy a katasztrófa értékcsökkentő hatása az idő múlásával változik, így az ingatlanban bekövetkezett értékcsökkenést a követelés elbírálásának időpontjában fennálló forgalmi adatok alapján állapította meg. A katasztrófa folyamatosan változó értékcsökkentő hatása azonban egy meghatározott időszakot kiragadva nyilvánvalóan nem igazolható, mert a kártérítésre alapot szolgáltató értékcsökkenésként felmerült vagyoni hátrány a Ptk. 355. § (4) bekezdésének alkalmazásával csakis végleges és vissza nem fordítható vagyонvesztésként értelmezhető. A vagyontárgy értékét a hozzá kapcsolódó jogok és kötelezettségek pénzben kifejezhető összessége határozza meg. Ennek csupán egyik tényezője a piacon általában elérhető ár, amely a katasztrófa után kétségkívül csökkenhetett, azonban a káreseménynek a piaci árat és ezáltal az ingatlan vagyoni értékét befolyásoló következménye az elsőfokú ítélet indokolása szerint sem állandósult. A kármentesítés eredményességétől függően ez a

hatás azért változhat, mert a katasztrófa során vörösiszappal borított terület rövid távon ugyan súlyosan károsodott, de a kármentesítési beavatkozások és az élővilág regenerálódó képessége miatt hosszabb távon mindez javult, és valószínűsíthetően a jövőben is javulni fog, ezért a káresemény piaci értéket is érintő negatív hatása az évek múlásával - mint ahogyan azt már számos szakértői vélemény is megállapította - nyilvánvalóan folyamatosan csökken. Az I-II. rendű felperesek az ingatlant nem értékesítették, ezért a katasztrófa értékcsökkentő átmeneti hatása a vagyontárgyhoz kapcsolódó, pénzben meghatározható jogait és kötelezettségeiket, ezáltal az ingatlan értékét közvetlenül nem érinthette, így ebből vagyoni hátrányuk sem származhatott. A vagyontárgy értékének átmeneti változása ezért az I-II. rendű felperesek vagyonaiban bizonyíthatóan bekövetkezett értékcsökkenést nem okozhatott.

Mindezek együttes értékelésével a másodfokú bíróság a kifejtett indokok alapján arra a következtetésre jutott, hogy a perbeli szakvélemény az I-II. rendű felperesek vagyoni kártérítés iránti keresetének alapjául szolgáló tények bizonyítására nem alkalmas, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése értelmében részben megváltoztatta, és az I-II. rendű felpereseknek az ingatlan értékcsökkenésére alapított kereseteit elutasította.

Az elsőfokú ítélet megváltoztatása folytán a másodfokú bíróság nem látott indokot az ügyvédi munkadíjban felmerült elsőfokú perköltség megváltoztatására, mert annak összege a felek pernyertességére és pervesztességére, valamint a kifejtett érdemi tevékenységre tekintettel is elfogadható. Az alperes pervesztességének aránya megváltozott, ezért az alperes által fizetendő kereseti illeték összegét az 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdésének alkalmazásával ennek megfelelően leszállította. A 10/2010. (XII. 16.) NGM rendelet 5/A. §-a értelmében a vörösiszap-ömlés károsultjait ért károk megtérítése iránti perekben a bíróságnak a felpereseknél mellőznie kell az eljárás során felmerült illeték megállapítását, illetve az illeték megfizetésére történő felhívást, ezért a felpereseket mentesítette a kereseti illeték utólagos megfizetése alól. A felperesek részleges pervesztessége folytán fennmaradó kereseti illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Az alperes fellebbezése az I-II. rendű felperesekkel szemben részben eredményre vezetett, és a pernyertesség-pervesztesség aránya között számottevő különbség nincs, így a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján az I-II. rendű felperesek és az alperes a másodfokú eljárásban felmerült perköltségeiket maguk kötelesek viselni. A III-IV. rendű felperesek tekintetében teljes egészében pervesztes alperes a Pp. 239. §-a szerint irányadó 78. § (1) bekezdése alapján köteles a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdéseinek alkalmazásával megállapított ügyvédi munkadíjban felmerülő másodfokú perköltséget megfizetni. A le nem rótt fellebbezés illeték viseléséről szóló rendelkezések az 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdésén, valamint a 10/2010. (XII. 16.) NGM rendelet 5/A. §-án alapulnak.

Budapest, 2016. június 21.

. Höbl Katalin s.k.
a tanács elnöke

. Bleier Judit s.k.

Hídvéginé dr. Adorján Livia

előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül: